

Datum
2020-11-29
Vår referens
Kristina Olsson
Strateg
kristina.ohlsson@malmö.se

Tjänsteskrivelse

Remiss från Utrikesdepartementet - Enhetlig och effektiv marknadskontroll (SOU 2020:49) STK-2020-1206

Sammanfattning

Utrikesdepartementet har översänt en remiss avseende betänkandet SOU 2020:49 Enhetlig och effektiv marknadskontroll. I betänkandet föreslås ändringar som syftar till att anpassa svensk lagstiftning till EU:s nya marknadskontrollförordning. Syftet med förordningen är att göra reglerna på produktsäkerhetens område tydligare och mer enhetliga samt att förbättra och förenkla systemet för marknadskontroll av produkter på det harmoniserade området.

Yttrande har inhämtats av miljönämnden. Miljönämnden anser att utredningen lämnar alltför många frågor obesvarade vad gäller såväl fördelning av ansvaret mellan kommuner och statliga myndigheter som förutsättningarna för kommunerna att finansiera kontrollverksamheten. Miljönämnden avstyrker därför förslaget. Stadskontoret instämmer i miljönämndens bedömning.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

1. Kommunstyrelsen godkänner upprättat förslag till yttrande och översänder yttrandet till Utrikesdepartementet.

Beslutsunderlag

- Remiss från Utrikesdepartementet - Enhetlig och effektiv marknadskontroll (SOU 2020:49)
- Enhetlig och effektiv marknadskontroll (SOU 2020:49)
- Anstånd beviljat till 9 december
- G-Tjänsteskrivelse KSAU 201207 Remiss från Utrikesdepartementet - Enhetlig och effektiv marknadskontroll (SOU 2020:49)
- Remissvar från miljönämnden
- Bilaga 2 Miljöförvaltningarnas i Stockholm och Malmö gemensamma skrivelse till regeringskansliet
- Miljönämnden beslut 201117 § 189

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2020-12-07

Kommunstyrelsen 2020-12-09

Beslutet skickas till

Utrikesdepartementet
Miljönämnden

Ärendet

Utrikesdepartementet har berett Malmö stad möjlighet att lämna synpunkter på betänkandet SOU 2020:49 Enhetlig och effektiv marknadskontroll. I betänkandet föreslås ändringar som syftar till att anpassa svensk lagstiftning till EU:s nya marknadskontrollförordning (EU) 2019/1020.

Bakgrund

Syftet med EU:s marknadskontrollförordning är att göra reglerna på produktsäkerhetens område tydligare och mer enhetliga samt att förbättra och förenkla systemet för marknadskontroll av produkter på det harmoniserade området. En stärkt och mer enhetlig marknadskontroll anses gynna såväl konsumenter som ekonomiska aktörer och bidrar till tillväxten genom att medverka till en väl fungerande inre marknad. En kraftfull tillsyn av produkter är också en förutsättning för att allmänintressen ska kunna skyddas och för att skapa bättre förutsättningar för en rättvis konkurrens på unionsmarknaden. EU:s marknadskontrollförordning reglerar hur medlemsstaternas marknadskontroll ska organiseras, finansieras och genomföras. Förordningen ska i huvudsak börja tillämpas från och med den 16 juli 2021.

Utredningen har haft i uppdrag att bland annat analysera vilka författningsändringar som kan behöva göras för att EU:s marknadskontrollförordning ska kunna tillämpas på ett effektivt och ändamålsenligt sätt och som stärker marknadskontrollen inom Sverige och EU.

Utredningens förslag

EU:s marknadskontrollförordning omfattar produkter som regleras i ett stort antal svenska författningar, så kallad sektorslagstiftning. Utredningen föreslår att regleringen av marknadskontroll av produkter som omfattas av EU:s marknadskontrollförordning ska samlas i en ny sektorsövergripande lag som kompletterar EU-förordningen. I lagen ska allmänna bestämmelser om åtgärder för marknadskontroll framgå så som marknadskontrollmyndigheternas befogenheter och sanktionsmöjligheter. Bestämmelser som rör produktkrav ska alltså finnas i sektorslagstiftningen. Förslaget medför följdändringar i sektorslagstiftningen. Bland annat införs hänvisningar till den nya lagen samt upphävs bestämmelser som innebär dubbelreglering i förhållande till EU:s marknadskontrollförordning.

EU:s marknadskontrollförordning ställer krav på att en eller flera nationella marknadskontrollmyndigheter utses av medlemsstaterna. Med utgångspunkt i att Sveriges decentraliserade organisation av marknadskontroll ska behållas föreslår utredningen att 13 av de statliga myndigheter som redan i dag ansvarar för marknadskontroll ska pekas ut som marknadskontrollmyndigheter enligt artikel 10.2 i EU:s marknadskontrollförordning. Det är Arbetsmiljöverket, Boverket, Elsäkerhetsverket, Folkhälsomyndigheten, Kemikalieinspektionen, Konsumentverket, Läkemedelsverket, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Naturvårdsverket, Post- och telestyrelsen, Statens energimyndighet, Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac) och Transportstyrelsen. Utredningen föreslår att kommuner inte längre ska vara marknadskontrollmyndigheter men att de alltså ska utföra uppgifter som innebär marknadskontroll i samband

med sin ordinarie tillsyn. Utredningen föreslår också att Swedac pekas ut som centralt samordningskontor enligt artikel 10.3 i EU:s marknadskontrollförordning. För att möjliggöra ett effektivt samarbete och informationsutbyte mellan marknadskontrollmyndigheterna föreslår utredningen att det ska införas bestämmelser om uppgiftsskyldighet och samordning mellan marknadskontrollmyndigheterna.

EU:s marknadskontrollförordning ställer vidare krav på att medlemsstaterna utser en eller flera ansvariga myndigheter för kontroll av produkter som förs in på unionsmarknaden. Utredningen föreslår att Tullverket pekas ut som ansvarig myndighet enligt artikel 25.1 i EU:s marknadskontrollförordning.

Utredningens förslag innebär i huvudsak att Sveriges marknadskontrollmyndigheter tilldelas de befogenheter som anges i artikel 14.4 i EU:s marknadskontrollförordning. Det gäller exempelvis befogenhet att begära information och handlingar, utföra oanmälda inspektioner på plats, få tillträde till lokaler, mark och transportmedel, införskaffa varuprover och kräva begränsningar av onlinegränssnitt så som webbplatser och applikationer. På kommunal nivå föreslås istället att de befogenheter som står till buds i respektive sektorslagstiftning ska tillämpas.

Utredningen föreslår vidare att enhetliga bestämmelser om vite och sanktionsavgifter förs in i lagen med kompletterande bestämmelser till marknadskontrollförordningen. Även dessa delar berör endast marknadskontrollmyndigheter och kommunerna föreslås istället tillämpa de sanktionsmöjligheter som finns i berörd sektorslagstiftning, såsom miljöstraffavgifter inom miljöbalkens område.

Den nya lagen och övriga författningsändringar föreslås träda i kraft den 16 juli 2021.

Yttrande har inhämtats från miljönämnden.

Miljönämndens synpunkter

Miljönämnden konstaterar att det i betänkandet görs en gedigen utredning av hur marknadskontrollen bör organiseras och bedrivs på statlig nivå samt en översiktlig analys av hur kommunernas arbete med marknadskontroll fungerar idag och vilka konsekvenserna blir av utredningens förslag. Miljönämnden framhåller att utredningen emellertid undviker möjligheten att på allvar försöka komma till rätta med de otydligheter i lagstiftningen som redan idag präglar kommuners skyldighet att bedriva marknadskontroll.

Miljönämnden utför idag tillsynsuppgifter som innebär marknadskontroll avseende kemiska produkter, biotekniska organismer och varor, kosmetiska produkter samt kontrollerade ämnen i fordon och mobila maskiner. Marknadskontrollen bedrivs i huvudsak inom ramen för den ordinarie tillsynen enligt miljöbalken och annan lagstiftning. I synnerhet vad gäller kosmetiska produkter har kommuner ett omfattande tillsynsansvar som förutsätter tydlig tillsynsvägledning och ett väl fungerande samarbete med Läkemedelsverket, som är och föreslås förbli utpekad behörig myndighet i Sverige på produktområdet. Miljönämnden anser att detta arbetssätt i flera avseenden inte fungerar tillfredsställande i dag och att det finns tendenser till att vilja skjuta över fler moment av kontrollen till kommunerna utan att närmare beakta kommunernas personella och ekonomiska förutsättningar. Nämnden ser även behov av förtydliganden i regelverket i stort, avse-

ende hur marknadskontrollen i praktiken ska separeras från den ordinarie kontrollen samt hur tillräcklig finansiering ska säkerställas för uppdraget.

Miljöförvaltningen har tidigare i år fått del av ett utkast av Regeringskansliets betänkande i den del det berör den kommunala tillsynen och i gemensam skrivelse (*biläggs ärendet*) med miljöförvaltningen i Stockholm framfört följande synpunkter.

- Förvaltningarna anser att uppdraget för kommunerna bör begränsas till kontroll av märkning, information, spårbarhet och sådan förekomst av förbjudna beståndsdelar som kan konstateras utifrån redovisat produktinnehåll. Likaså möjlighet att utföra uppföljande kontroller vid bristande överensstämmelse/lagefterlevnad.
- Det huvudsakliga ansvaret för att utföra provtagning och analys föreslås ligga på de statliga marknadskontrollmyndigheterna.
- Förvaltningarna efterlyser en större tydlighet i lag och föreskrifter av hur tillsynen ska bedrivas, samt en övre gräns för tillsynsansvaret i förhållande till de ansvariga statliga marknadskontrollmyndigheterna.
- Förvaltningarna anser att det bör utredas om kommunens befogenheter kan utvidgas till att beslagta, samt i vissa fall destruera produkter. Här måste även frågorna om finansiering av utökade befogenheter belysas och kommunerna kompenseras fullt ut.
- Förvaltningarna anser i likhet med utredningen att det är mest lämpligt att den kommunala marknadskontrollen bedrivs med stöd av miljöbalkens regler. Det behöver utredas vidare och förtydligas hur kommunal marknadskontroll ska separeras från den ordinarie tillsynen.
- Förvaltningarna anser att det behöver säkerställas att kommunerna kompenseras fullt ut för den marknadskontroll de ska utföra. Arbetet med marknadskontroll och behoven av denna är mer omfattande än vad utredningen visar, där behovet av tillförda skattemedel inte ska underskattas. För bedömningen av hur tillsynen framöver ska bedrivas och finansieras är det nödvändigt att utredningen tar del av uppgifter om hur kommuners kostnadstäckning ser ut i dagsläget.
- Förvaltningarna anser att kommunerna behöver kompenseras fullt ut även för de operativa tillsynsinsatser som inte avser bristande efterlevnad. I annat fall riskerar marknadskontrollen att bli mindre effektiv.

Miljönämnden anser att utredningen på ett otillräckligt sätt behandlar de frågor som lyfts i den gemensamma skrivelsen, liksom övriga konsekvenser för den kommunala tillsynsverksamheten. Nämnden framhåller att det därför inte går att bedöma om marknadskontrollen har förutsättningar att bli effektiv eller om kommunerna kan garanteras en tillräcklig grad av kostnadstäckning. Miljönämnden anser att det är bekymmersamt att utredningen synbarligen utgår från att det är nödvändigt att kommuner utför tillsyn på marknadskontrollområdet för att uppnå tillräcklig effektivitet i marknadskontrollen, trots att det inte ingått i uppdraget att närmare utreda de oklarheter i regelverket som istället riskerar att verka hämmande på svensk marknadskontroll.

Miljönämnden framhåller att det är avgörande för en effektiv marknadskontroll att kommunernas uppdrag är tillräckligt väl definierat för såväl myndigheterna själva som för berörda aktörer. Nämnden förordar starkt en ordentlig genomlysning av hur den kommunala marknadskontrollen ska bedrivas och särskiljas från den ordinarie tillsynen samt hur finansieringen ska se ut.

Sammantaget anser nämnden att frågor av avgörande betydelse för den marknadskontroll som kommunerna enligt förslaget ska bedriva har lämnats outredda. I avsaknad av utredning som på ett konkret sätt visar hur kommunerna påverkas av förslagen i betänkandet går det inte att bedöma om dessa leder till en effektiv marknadskontroll. Miljönämnden avstyrker därför förslaget.

Stadskontorets bedömning

Stadskontoret instämmer i vad som anförs i miljönämndens yttrande. Utredningen lämnar alltför många frågor obesvarade vad gäller såväl fördelning av ansvaret mellan kommuner och statliga myndigheter som förutsättningarna för kommunerna att finansiera kontrollverksamheten. Avsikten med att kommuner utför marknadskontrolluppgifter är enligt lagstiftaren främst att den kommunala tillsynen ökar effektiviteten och flexibiliteten i marknadskontrollarbetet. Detta förutsätter naturligtvis att det finns ett tydligt regelverk för kommunerna att förhålla sig till. Det är avgörande för kommunernas tillsynsverksamhet att en förskjutning av kontrollansvaret inte görs utan en ordentlig genomlysning av konsekvenserna. Stadskontoret delar miljönämndens bedömning om att förorda en ordentlig genomlysning av hur den kommunala marknadskontrollen ska bedrivas och särskiljas från den ordinarie tillsynen samt hur finansieringen ska se ut. Stadskontoret instämmer därmed i miljönämndens yttrande.

Av miljönämndens yttrande framgår vidare att miljöförvaltningen, tillsammans med miljöförvaltningen i Stockholm, i utredningens tidigare skede gett synpunkter i en gemensam skrivelse, men att utredningen inte bemött de invändningar som framförts i skrivelsen. I upprättat förslag till yttrande hänvisas till den gemensamma skrivelsen, varför denna bör biläggas Malmö stads yttrande till Utrikesdepartementet.

Stadskontoret förordar att kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta att godkänna i ärendet upprättat förslag till yttrande och att skicka yttrandet till Utrikesdepartementet.

Ansvariga

Micael Nord Näringslivsdirektör
Magdalena Bondeson Sektionschef
Andreas Norbrant Stadsdirektör